

Алла Архангельська

**“ЧОЛОВІК”
У СЛОВ’ЯНСЬКИХ
МОВАХ**

8Н.16.37
А87

Рівненський інститут слов'янознавства
Київського славістичного університету

Алла Архангельська

**'ЧОЛОВІК' У СЛОВ'ЯНСЬКИХ
МОВАХ**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
Ін. № 113394

Рівне 2007

УДК 811.111'373
А-87
ББК 81.41+81.2-5+81.2-3

Рецензенти:

Шульжук К.Ф. – доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет)

Левченко О.П. – доктор філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов (Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України)

Ленделова В. – кандидат філологічних наук, куратор відділу української мови Інституту славістичних та східноєвропейських досліджень Філософського факультету Карлового університету (м. Прага, Чеська Республіка)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського інституту слов'янознавства
Київського славістичного університету.
Протокол № 10 від 26 травня 2007 р.*

ISBN 978-966-2096-06-4

Архангельська А.М. 'Чоловік' у слов'янських мовах:
Монографія. – Рівне, РІС КСУ, 2007. 448с.

Досліджено процес та результат номінації-вибору імені чоловіка в українській, російській та чеській мовах з ономасіологічної точки зору на матеріалі словотвірних (у т.ч. й композитних), семантичних, синтаксичних, фразеологічних та відфразеологічних маскулінізмів із залученням даних словників загального типу. Загалом приділено увагу взаємодії мовних та позамовних чинників у процесі номінації чоловіка та тристоронньому міжмовному зіставленню окремих фрагментів образу чоловіка у слов'янських мовах.

ISBN 978-966-2096-06-4

© А.М.Архангельська, 2007

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. МАСКУЛІННІСТЬ ЯК ГНОСЕОЛОГІЧНА, СОЦІОКУЛЬТУРНА ТА МОВНА КАТЕГОРІЯ	17
1.1. Маскуліність у філогенезі та онтогенезі	17
1.2. Маскуліноцентричність мови у системі родо-особових номінантів.....	40
1.3. Маскулінізм як мовна одиниця: лінгвістичний статус та номінаційна специфіка.....	90
РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕС ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ФРАГМЕНТУ ПОЗАМОВНОЇ ДІЙНОСТІ 'ЧОЛОВІК'	102
2.1. Об'єктивне та суб'єктивне у процесі ословлення: імітація номінаційного акту.....	102
2.2. Форма маскулінізму як "узгодженість між звуком і думкою".....	124
РОЗДІЛ 3. МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ НОМІНАЦІЙНОЇ МАКРОСИСТЕМИ 'ЧОЛОВІК'	183
3.1. Мовні та позамовні засади систематизації маскулінізмів	183
3.2. Онтологія імені чоловіка у слов'янських мовах	214
РОЗДІЛ 4. ОНОМАСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЗІСТАВНОГО АНАЛІЗУ МАСКУЛІНІЗМІВ У СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ	300
4.1. Вихідні положення та параметри зіставлення маскулінізмів.....	300
4.2. Мовне структурування об'єкта позамовної дійсності 'чоловік розумний'	304
4.3. Мовне структурування об'єкту позамовної дійсності 'чоловік нерозумний (дурень)'	326

4.4. Маскулізми на позначення розумного та нерозумного (дурня): типи міжмовних кореляцій.....	371
ВИСНОВКИ	383
ДОДАТКИ	395
ДЖЕРЕЛА	410
ЛІТЕРАТУРА	415

Наукове видання

Алла Мстиславівна Архангельська

'ЧОЛОВІК' У СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ

Дизайнер А. В. Налобенко
Технічний редактор Т.Т. Кучма
Комп'ютерна верстка Т.Т. Кучма
Коректор А.М. Архангельська

Видавць Олег Зень
Свідоцтво про внесення суб'єкта
до ДР серія РВ №26 від 6 квітня 2004 р.
33022, м. Рівне, пр. Князя Романа, 9/24; тел. (0362) 24-45-09

Підп. до друку 26.06.2007 р. Формат 60x84 Обл.-вид.арк. 26,2
Наклад 400 прим. Зам. № 146.

Віддруковано засобами різнографічного друку,
ПП Самборський І.О.
Вул. Толстого, 3, м. Рівне, 33028.